

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-yil 5-son

VOLUME 3 / ISSUE 5 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 5 YO'LDOSHEV AZIZJON ERGASH O'G'LI**
Jamoatchilik fikrini o'rganishni huquqiy
tartibga solish masalalari
- 16 ALLAKULIYEV MIRJALOL
DAVRONBEKOVICH**
Norma ijodkorligi faoliyati: son va sifat tahlili
- 22 TURSUNOVA SABINA RAVSHANOVNA**
Turizm xavfsizligini ta'minlovchi huquqiy
hujjatlar tahlili va tasnifi

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 33 GULOMOV AKMALJON
SHUKURILLAYEVICH**
Fuqarolik huquqida suksessiya instituti
va uning qo'llanishi
- 42 IMAMOVA DILFUZA ISMAILOVNA,
RAZAKOVA FARANGIZ KARIM QIZI**
Xalqaro tijorat arbitrajida maxfiylik tamoyilini
qo'llashning huquqiy masalalari
- 54 ISAKULOV ABDUAZIZ**
Not a party, not a problem: the dilemma of
extending arbitration clause to non-signatory
states
- 60 SAIDOV MAKSUDBEK NORBOYEVICH**
Distinctive features of corporate dispute
resolution

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI.
HUQUQBUZARLIKLARNING
OLDINI OLISH.
KRIMINOLOGIYA.
JINOYAT-IJROIYA HUQUQI.

72 NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA

Voyaga yetmagan shaxsni g'ayriijtimoiy xatti-harakatlarga jalb qilganlik uchun jinoiy javobgarlik masalalari

82 TAIROVA GULMIRA MURODJONOVNA

Jinoyatchilikka qarshi kurashishning Buyuk Britaniya modeliga xos xususiyatlar

89 ISLOMOV BUNYOD OCHILOVICH

Misr Arab Respublikasi jinoyat qonunchiligida jazoni yengillashtirish instituti

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI.
KRIMINALISTIKA,
TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA
SUD EKSPERTIZASI

99 СУЮНОВА ДИЛЬБАР ЖОЛДАСБАЕВНА

Соблюдение сроков содержания под стражей при окончании предварительного следствия и на стадии судебного разбирательства

107 NURMATOV BOBIR ABDUSATTOROVICH

Inssenirovka qilish orqali sodir etilgan jinoyatlarni aniqlash va fosh qilishning ayrim usullari tavsifi

**114 YERMEKBAYEV BAUIRJAN
AMANTAYEVICH**

Tintuv tushunchasi va tintuv o'tkazishda shaxs huquqlari va qonuniy manfaatlarining protsessual kafolatlari

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

126 YUSUPOVA FARINGIZ O'KTAM QIZI

COVID-19 pandemiyasi davrida tibbiyot sohasida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning huquqiy jihatlar

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5./WYMC3495
UDC: 343.234(045)(575.1)

MISR ARAB RESPUBLIKASI JINOYAT QONUNCHILIGIDA JAZONI YENGILLASHTIRISH INSTITUTI

Islomov Bunyod Ochilovich,
O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
mustaqil izlanuvchisi,
"KDB Bank O'zbekiston" AJ bosh yuriskonsulti
ORCID: 0000-0001-8827-4900
e-mail: bunyodislomov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Misr Arab Respublikasi jinoyat qonun hujjatlarida o'z aksini topgan jazoni yengillashtirish instituti, shu jumladan, jinoyat qonunining ortga qaytish kuchi, tamom bo'lmagan jinoyatlarning suiqasd bosqichida sodir etilgan jinoyatlar uchun jazo tayinlash, og'irlashtiruvchi va yengillashtiruvchi holatlarni inobatga olgan holda jazo tayinlash, voyaga yetmaganlar jinoiy javobgarligining o'ziga xos xususiyatlari, yengilroq jazo tayinlash tartibi, Misr Arab Respublikasi Jinoyat kodeksi Maxsus qismida nazarda tutilgan yengillashtiruvchi tarkibli jinoyatlar, afv etish va amnistiya masalalari, ishtirokchilikda sodir etilgan jinoyatlar uchun jazoni yengillashtirish va jazodan ozod qilish, shartli hukm qilish, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish, provokatsiya, yuridik shaxslarning jinoiy javobgarligiga doir ayrim masalalar, aqli norasolik va cheklangan aqli rasolik holatida sodir etilgan jinoyatlar uchun jazo tayinlash, aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzilgan taqdirda, jazo tayinlash masalalari hamda maxsus qonun hujjatlari va mamlakat Jinoyat-protsessual kodeksining jinoiy jazoni yengillashtirishda tutgan o'rni tahlil qilinib, yakuniy fikr sifatida Misr Arab Respublikasining ayrim jinoyat-huquqiy me'yorlarini O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksiga tatbiq etishga doir takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: shariat, jinoyat qonunining ortga qaytish kuchi, yengillashtiruvchi holatlar, og'irlashtiruvchi holatlar, yengilroq jazo tayinlash, jinoyatda ishtirokchilik, tamom bo'lmagan jinoyat, cheklangan aqli rasolik, voyaga yetmagan shaxs, shartli hukm, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish, afv etish, amnistiya, aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv, yuridik shaxs.

ИНСТИТУТ СМЯГЧЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В УГОЛОВНОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ АРАБСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ЕГИПЕТ

Исломов Бунёд Очилович,
самостоятельный соискатель Университета
общественной безопасности Республики Узбекистан,
главный юрисконсульт АО «КДБ Банк Узбекистан»

Аннотация. В данной статье проведён анализ института смягчения наказания в уголовном законодательстве Арабской Республики Египет, в том числе рассмотрены вопросы касательно обратной силы уголовного закона, назначения наказания за неоконченные преступления, совершённые в стадии покушения, назначения наказания с учётом смягчающих и отягчающих обстоятельств, особенности уголовной ответственности несовершеннолетних, порядок назначения более мягкого наказания, преступления со смягчающим составом, предусмотренные

Особенной частью Уголовного кодекса Арабской Республики Египет, вопросы помилования и амнистии, смягчение наказания и освобождение от наказания за преступления, совершённые в соучастии, условное осуждение, условно-досрочное освобождение от отбывания наказания, провокация, некоторые вопросы уголовной ответственности юридических лиц, назначение наказания за преступления, совершённые в состоянии невменяемости и ограниченной вменяемости, вопросы назначения наказания при заключении соглашения о признании вины, а также роль специальных законов и Уголовно-процессуального кодекса страны в смягчении уголовного наказания. В качестве итогового заключения разработаны предложения по имплементации некоторых уголовно-правовых норм Арабской Республики Египет в Уголовный кодекс Республики Узбекистан.

Ключевые слова: шариат, обратная сила уголовного закона, смягчающие обстоятельства, отягчающие обстоятельства, назначение более мягкого наказания, соучастие в преступлении, неоконченное преступление, ограниченная вменяемость, несовершеннолетнее лицо, условное осуждение, условно-досрочное освобождение от отбывания наказания, помилование, амнистия, соглашение о признании вины, юридическое лицо.

INSTITUTION OF MITIGATION OF PUNISHMENT IN THE CRIMINAL LEGISLATION OF THE ARAB REPUBLIC OF EGYPT

Islomov Bunyod Ochilovich,

Independent Researcher of the University
of Public Safety of the Republic of Uzbekistan,
Senior Legal Adviser of “KDB Bank Uzbekistan” JSC

Abstract. This paper analyzes the institution of mitigation of punishment in the criminal legislation of the Arab Republic of Egypt, including retroactive effect of criminal law, sentencing for inchoated offences committed at the stage of attempt, sentencing taking into account mitigating and aggravating factors, the features of criminal liability of minors, the procedure for more lenient sentencing, offences with mitigated composition provided for by the Special Part of the Criminal Code of the Arab Republic of Egypt, issues of pardon and amnesty, mitigation of punishment and releasing from punishment for offences committed in complicity, probation, parole, provocation, some issues of criminal liability of legal persons, sentencing for offences committed in a state of insanity and diminished responsibility, sentencing in a plea agreement, the role of special laws and the Code of Criminal Procedure Law of the country in mitigating of criminal punishment, and as a final conclusion, provides proposals on the implementation of some of criminal law norms of the Arab Republic of Egypt to the Criminal Code of the Republic of Uzbekistan as well.

Keywords: sharia, retroactive effect of criminal law, mitigating factors, aggravating factors, imposition of a more lenient punishment, criminal complicity, inchoate offence, diminished responsibility, juvenile, probation, parole, pardon, amnesty, plea agreement, legal person.

Kirish

Hozirda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan “2017–2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi”ning 2.3-bandini (Ma‘muriy, jinoyat, fuqarolik va xo‘jalik qonunchiligini takomillash-

tirish) hamda uning mantiqiy davomi bo‘lgan va mamlakatimiz Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi”ning ikkinchi yo‘nalishi 14-maqсадida ko‘zda tutilgan islohotlar, xususan, jinoyat,

jinoyat-protsessual va jinoyat ijroiya qonunchiligini takomillashtirish siyosatini izchil davom ettirish, jinoiy jazolar va ularni ijro etish tizimiga insonparvarlik tamoyilini keng joriy etishga qaratilgan chora-tadbirlar, shu jumladan, mamlakatimizning yuridik sohada-gi yetakchi oliy ta'lim muassasalari tomoni-dan yangi tahrirdagi Jinoyat, Jinoyat-protses-sual va Jinoyat-ijroiya kodekslari loyihasini ishlab chiqishga qaratilgan keng ko'lamli ish-lar olib borilmoqda.

Muallif tomonidan olib borilgan tadqiqot davomida jahonning turli qit'alarida joy-lashgan, turlicha huquq tizimlariga mansub bo'lgan, iqtisodiy jihatdan rivojlangan va eng asosiysi, uzoq muddatli qonunchilik tajribasi-ga ega bo'lgan va ayni paytda tadqiqot ishining bevosita predmetini tashkil qiladigan xori-jiy mamlakatlar jinoyat qonunchiligi o'rganib chiqildi va Jinoyat kodeksini takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqildi.

Bundan tashqari, jazoni yengillashtirish institutini tadqiq qilgan mahalliy olimlardan M.X. Rustamboyev [1, 85–151-b.], M. Usmoni-lyev va P. Bakunov [2], E. Tojiyev [3], M. Nazarovlarning [4; 5] ilmiy ishlari tahlil qilindi va mazkur tadqiqotlarda xorijiy mam-lakatlar tajribasi deyarli o'rganilmaganligi aniqlandi. Hattoki MDH doirasida qayd etil-gan institutni kompleks ravishda dissertat-siya darajasida tadqiq qilgan A.R. Garayeva [6, 104–120-b.], M.I. Kachan [7, 45–67-b.], V.L. Koliyev [8, 49–67-b.], S.V. Tasakov [9, 162–171-b.] hamda R.G. Xayrullina [10, 98–140-b.] singari sanoqli mualliflar ilmiy ishlarida ham xorijiy tajriba chuqur o'rganilmaganligi kuza-tildi. Bu, o'z navbatida, xorijiy mamlakatlar-ni jinoyat qonunchiligida jazoni yengil-lashtirish instituti o'rganilishiga bag'ishlan-gan tadqiqotlarni davom ettirish, shuningdek, arab davlatlari ligasi tashkilotlarining min-taqada ko'zga ko'ringan a'zolaridan bo'lmish Misr Arab Respublikasining deyarli bir yuz ellik yillik boy tarixiy tajribaga ega jinoyat qonunchiligini o'rganish kerakligini taqozo qiladi.

XIX–XX asrlarda musulmon va Yevropa huquqlarining o'zaro ta'siri natijasida shakl-langan huquq tizimiga ega bo'lgan Misrning zamonaviy jinoyat huquqiga doir ilk Jinoyat va Jinoyat-protsessual kodekslari 1875-yilda Yevropa modellariga mos ravishda qabul qi-lingan edi.

Misr Arab Respublikasining navbatda-gi va ayni paytda amaldagi Jinoyat kodeksi (keyingi o'rinlarda – Misr JK) [11] 1937-yil 31-iyulda qabul qilingan va 1937-yil 15-oktabr sanasidan kuchga kirgan bo'lib [12], Umumiy qoidalar (Birinchi kitob), Ja-moatchilik manfaatiga zarar yetkazuvchi jinoyat va qilmishlar hamda ularga jazo ta-yinlash (Ikkinchi kitob), Alohida shaxslar tomonidan sodir etilgan jinoyat va qilmish-lar (Uchinchi kitob) va Umumiy foydalanish-dagi yo'llar bilan bog'liq huquqbuzarliklar (To'rtinchi kitob) deb nomlangan to'rt qism-dan tashkil topgan. Mazkur Jinoyat kodeksini Fransiya va Angliya jinoyat huquqi tizimlari-ni birikmasi sifatida e'tirof etish mum-kin [13]. Fransuz jinoyat huquqining ta'siri qoidabuzarlik, qilmish va og'ir jinoyatdan tarkib topgan uch pog'onali tizimning, shart-li hukm va jazoni o'tashdan muddatidan il-gari shartli ozod qilish institutlarining tat-biq etilishi kabilarda ko'rinsa, ingliz jinoyat huquqining ta'siri ishtirokchilik institutining ayrim jihatlarida namoyon bo'ladi.

Albatta, fransuz jinoyat huquqining ta'siri kuchliroq bo'lganligini ta'kidlash zarur. Ke-yinchalik, 1970–1980-yillarda Jinoyat ko-deksiga musulmon huquqiga xos bo'lgan ko'plab o'zgartirishlar kiritish yuzasidan takliflar ilgari surilgan bo'lishiga qaramay, bunday takliflar parlament a'zolarining qo'llab-quvvatloviga erisha olmagan. Shu o'rinda mamlakat Konstitutsiyasi muqad-dimasi va 2-moddasida Islom shariati prin-siplari qonunchilikning asosiy manbayi ekanligi hamda JKning 7-moddasida ushbu kodeks me'yorlari hech bir holatda fuqarolar-ni shariatda o'rnatilgan shaxsiy huquqlari-ga daxl qilmasligi mustahkamlangan bo'lib,

so'nggi qoida musulmon delikt huquqining qo'llanishiga yo'l qo'yilishini bildiradi.

O'z navbatida, yuqoridagi Jinoyat kodeksi qabul qilingunga qadar mamlakatda Usmoniylar jinoyat qonunchiligi uzoq vaqt mobaynida amal qilganligi Misrning jinoyat qonunchiligi borasida naqadar uzoq muddatli tajribaga ega ekanligini ko'rsatadi [14].

Jinoyat kodeksida Islom shariatida nazarda tutilgan shaxsiy huquqlar cheklanmasligi hamda uning qoidalari shariatda belgilangan huquqqa binoan vijdonan sodir etilgan har qanday qilmishga nisbatan qo'llanmasligi mustahkamlangan (7, 60-moddalar).

JKning Birinchi kitobi qonunlarda nazarda tutilgan jinoyat tarkiblari, shuningdek, xususiy nizomlarga nisbatan, agar ushbu nizomlarda boshqa qoidalar nazarda tutilmagan bo'lsa, qo'llanadi (8-modda). Jinoyatlar uch turga bo'linib, og'ir jinoyat (ing. "felony"), qilmish (misdemeanor) va qoidabuzarlik (violation)dan iborat.

Material va metodlar

Ushbu tadqiqot doirasida tarixiy, analiz va ilmiy manbalarni kompleks tadqiq etishdan iborat umumilmiy metodlardan foydalanilgan. Normativ-huquqiy hujjatlar mamlakatning rasmiy va birlamchi manbalaridan olinganligi mazkur tadqiqot materiallarining ishonchliligini ta'minlagan.

Tadqiqot natijalari

Misr JK jazoni yengillashtirishga doir quyidagi masalalarni o'z ichiga oladi:

Birinchiidan, JKning 5-moddasi qilmishning jinoiyligini bekor qiladigan va aybdorning ahvolini boshqacha tarzda yengillashtiradigan qonunning ortga qaytish kuchini mustahkamlaydi.

Ikkinchiidan, JK matnida "yengillashtiruvchi holatlar" atamasi va ularning ro'yxati qayd etilmagan bo'lsa-da, jazoni yengillashtirish tartibi nazarda tutilgan. Shu o'rinda mamlakat Jinoyat-protsessual kodeksining 214-moddasiga ko'ra, prokuratura tomonidan jinoyat ishlari bo'yicha sudlarga taqdim etilayotgan ayblov xulosasida jinoyat va

uning tarkibi, barcha og'irlashtiruvchi va yengillashtiruvchi holatlar, qonunning qo'llanilishi lozim bo'lgan barcha moddalari aks ettirilishi lozim ekanligi [15] belgilanganligi prokuraturaning og'irlashtiruvchi va yengillashtiruvchi holatlarga baho berish va kolatidan dalolat beradi.

Adabiyotlarda qilmishning og'ir-yengilligi, jinoyat sodir etishdagi moddiy holatlar, og'irlashtiruvchi holatlar (masalan, qurolli talonchilik, tungi paytdagi o'g'rilik), jinoyatchining xususiyati, uning katta yoshli yoki voyaga yetmagan shaxs ekanligi, birinchi marotaba jinoyat sodir etganligi yoki retsidivistligi, jinoyat sodir etish paytidan to'liq xabardor ekanligi singari holatlarning inobatga olinishi sudyaga jazoni yengillashtirish va alaloqibat yetkazilgan zararga mos ravishda jazoni individuallashtirish imkonini berishi qayd etiladi [16, 240–241-b.]. Bu jazoni yengillashtiruvchi holatlarni hisobga olish masalasi, asosan, sudyaning ixtiyoriga bog'liq ekanligini ko'rsatadi.

Uchinchidan, mamlakat sudyalari jazo chorasining og'ir-yengilligi va muddati hamda miqdorini belgilashda keng erkinlikka ega. Bu boradagi yagona cheklov sifatida jinoyat qonunchiligida jazo chorasining har bir jinoyat tarkibi uchun o'rnatilgan eng kam va eng ko'p muddati yoki miqdorini e'tirof etish mumkin. Mazkur chegaralar doirasida sudyalarda erkin harakat qilish va jazoni individuallashtirish imkoni mavjud.

Shuningdek, JKning 17-moddasiga ko'ra, sodir etilgan og'ir jinoyat holatlari yuzasidan sudyaning muruvvat ko'rsatishi talab etilayotgan bo'lsa, og'irroq jazolar yengilrog'i bilan almashtirilishi mumkin, xususan [17, 21-b.]:

a) oliy jazo (capital punishment) doimiy (umrbod) (life (permanent) hard labor penalty) yoki muddatli og'ir mehnat (temporary hard labor penalty) tariqasidagi jazo bilan;

b) doimiy og'ir mehnat tariqasidagi jazo muddatli og'ir mehnat tariqasidagi yoki ozodlikdan mahrum qilish (imprisonment) jazosi bilan;

d) muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo olti oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash (confinement penalty) tariqasidagi jazo bilan;

e) ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo uch oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikni cheklash jazosi bilan almashtirilishi mumkin.

O'z navbatida, jabrlanuvchi va jinoyatchining yarashuvi hukm chiqarish jarayoni uchun majburiy yuridik kuchga ega bo'lmasa-da, bunday hollarda amaliyotda sudyalari, odatda, kechirimli bo'lishga ko'proq moyil bo'ladilar.

To'rtinchidan, JK og'ir jinoyat va qilmishga suiqasd uchun javobgarlik belgilaydi. Ikki turdagi, ya'ni tamomlangan (ing. "complete attempt") va tamomlanmagan (ing. "incomplete attempt") suiqasd farqlanadi [18, 92-b.]. Oddiy qaror yoki sodir etishga tayyorgarlik ko'rish og'ir jinoyat va qilmishga suiqasd hisoblanmaydi. Bunda og'ir jinoyatga suiqasd uchun, agarda qonunda boshqacha tartib belgilangan bo'lmasa, yengilroq jazo tayinlashning quyidagi tartibi belgilanadi:

a) og'ir jinoyat uchun oliy jazo nazarda tutilgan bo'lsa, uning o'rniga doimiy og'ir mehnat tariqasidagi jazo;

b) og'ir jinoyat uchun doimiy og'ir mehnat tariqasidagi jazo nazarda tutilgan bo'lsa, uning o'rniga muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo;

d) og'ir jinoyat uchun muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo nazarda tutilgan bo'lsa, uning o'rniga qonunda belgilangan yuqori chegaraning teng yarmidan ortiq bo'lmagan muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo yoxud og'ir jinoyat uchun muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo ko'zda tutilgan taqdirda, ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo;

e) og'ir jinoyat uchun muddatli og'ir mehnat tariqasidagi jazo nazarda tutilgan bo'lsa, uning o'rniga qonunda belgilangan yuqori chegaraning teng yarmidan ortiq

bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoki qamoq (detention) tariqasidagi jazo;

f) og'ir jinoyat uchun ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan bo'lsa, uning o'rniga qonunda belgilangan yuqori chegaraning teng yarmidan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoki qamoq (detention) tariqasidagi jazo tayinlanadi (45–46-moddalar).

Beshinchidan, ishtirokchilarning qaysi biri og'ir jinoyat yoki qilmish sodir etilishidan avval mavjud jinoiy kelishuv to'g'risida hukumatni xabardor qilsa hamda mazkur xabar hukumat qayd etilgan jinoyatchilarni qidirib topishi va tekshiruvdan oldin taqdim etilgan bo'lsa, xabar yo'llagan ishtirokchi jazodan ozod etiladi. Bu yerda ishtirokchilikda jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish haqida so'z ketmoqda (48-modda).

Jinoyat huquqida jinoyatning xususiyatini o'zgartirish orqali ishtirokchilarning javobgarligini yengillashtirishi yoki og'irlashtirishi mumkin bo'lgan real hamda shaxsiy yoxud shaxsga doir holatlar farqlanadi [19, 40–41-b.].

Oltinchidan, Misrning yuvenal yustitsiyasi jinoyat (munhirifin) sodir etgan bolalarni qamrab olib, ularning javobgarligi masalasi 1996-yil 28-martda kuchga kirgan "Bolalar to'g'risida"gi 12-sonli qonuni ("The Criminal Treatment of Children")ning sakkizinchi bobi va ushbu qonunni qo'llash to'g'risidagi qonunosti hujjatlari bilan belgilanadi [20]. Shuningdek, 1974-yilda qabul qilingan "Voyaga yetmaganlar to'g'risida"gi 31-sonli qonun ("Juvenile Act") ham bu boradagi tegishli me'yorlarni aks ettiradi.

Yettinchidan, JKning 74-moddasiga ko'ra, hukmning yengillashtirilishi jazoning to'liq yoki qisman yengillashtirilishi yoxud qonunda nazarda tutilgan yengilroq jazo bilan almashtirilishini talab qiladi.

Yengilroq jazo tayinlash to'g'risida hukm chiqarilgan taqdirda, o'lim jazosi doimiy og'ir mehnat tariqasidagi jazo bilan almashtiriladi. Doimiy og'ir mehnat tariqasidagi jazoga hukm qilingan shaxs jazosining

ijrosi kechiktirilgan yoki uning jazosi yengillashtirilgan taqdirda, mazkur shaxs ustidan besh yil muddatga politsiya nazorati o'rnatiladi (75-moddada).

Sakkizinchidan, JKning Maxsus qismida yengillashtiruvchi tarkibli jinoyatlar ham uchraydi. Shu jumladan, JK 237-moddasida mustahkamlangan oqlab bo'lmaydigan odam o'ldirish jinoyati uchun jazoni yengillashtirishga mos keladigan provokatsiyaning faqatgina bir shaklini tan oladi: turmush o'rtog'ini zino vaqtida ushlab olgan erkak kishi o'z turmush o'rtog'ini va/yoki turmush o'rtog'i bilan zino qilayotgan shaxsni "o'sha paytning o'zida" o'ldirgan taqdirda, umrbod ozodlikdan mahrum qilish yoki og'irlashtirilgan ozodlikdan mahrum qilish (234-moddada belgilangan qasddan odam o'ldirish uchun) yoki og'irlashtirilgan yoxud asosiy ozodlikdan mahrum qilish (236-moddada belgilangan qasddan badanga tan jarohati yetkazish oqibatida qasddan bo'lmagan odam o'ldirish) tariqasidagi jazo o'rniga umumiy qamoqxona o'taladigan qilmish uchun uch yil yoki kamroq muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi bilan jazolanadi.

Sud amaliyoti provokatsiyaning quyidagi talablari mavjud bo'lishini taqozo qiladi: 1) provokatsiya to'satdan yuz berishi, xiyonat, haqiqatan ham, kutilmagan bo'lishi, odam o'ldirish esa hissiyotga berilgan holda amalga oshirilishi; 2) JK matnidan kelib chiqqan holda, faqatgina erkaklar, ya'ni erlarning javobgarligi yengillashtirilishi mumkin, biroq turmush o'rtog'ini o'ldirgan ayollarga nisbatan mazkur qoida qo'llanmaydi [21]; 3) faqatgina erga nisbatan jazoning yengillashtirilishi qo'llanishi mumkin, er yoki zinokor ayolning qarindoshi yoki oilasining a'zosi ayol kishini yoki ushbu ayol bilan zino qilayotgan shaxsni mustaqil ravishda o'ldirgan taqdirda, jazoning yengillashtirilishiga haqli bo'lmaydi; 4) biroq urning har qanday sherigi malakalangan odam o'ldirish jinoyati uchun jazoning yengillashtirilishiga haqli sanaladi. Shuningdek, jazoning yengillashti-

rilishi uchun erkak kishi xiyonatkorning jinsiy aloqasiga guvoh bo'lishi shart emas, bunda o'z xotini va begona erkakni yetarlicha shubhali vaziyatda ushlab olishi yengillashtirish uchun yetarli bo'lgan provokatsiyani aks ettirishi mumkin [22].

To'qqizinchidan, yuqorida qayd etilganidek, JK bilan bir qatorda bir qancha maxsus qonun va qonunosti hujjatlari ham jinoyat-huquqiy me'yorlar, shu jumladan, jazo tayinlash masalalarini aks ettiradi. Mamlakat Konstitutsiyasi [23], 2013-yildagi "Tinch ommaviy yig'ilishlar, yurishlar, namoyishlar o'tkazish huquqini ta'minlash to'g'risida"gi, 2015-yildagi "Terrorizmga qarshi kurashish to'g'risida"gi, 2019-yildagi "Nohukumat tashkilotlar to'g'risida"gi, 2018-yildagi "Kiberjinoyatlar va axborot texnologiyalari sohasidagi jinoyatlar to'g'risida"gi va boshqa qonunlar shular jumlasidandir. Xususan, Konstitutsiyaning 155-moddasiga ko'ra, Mahkama bilan maslahatlashuvdan so'ng Prezident afv etish yoki jazoni yengillashtirishga haqli. Umumiy amnistiya esa faqatgina Vakillar palatasining ko'pchilik a'zolari tomonidan ma'qullangan qonun bilan taqdim etilishi mumkin. Xususan, mamlakat qonunchiligi o'lim jazosining bekor qilinishi yoki yengillashtirilishiga doir ikki holatni ko'zda tutadi: aybdorni javobgarlikka tortish muddati o'tib ketgan yoxud Prezident tomonidan avf qilingan taqdirda, davlat o'lim jazosini ijro qilish huquqiga ega bo'lmaydi [24, 29-b.].

Bundan tashqari, "Kiberjinoyatlar va axborot texnologiyalari sohasidagi jinoyatlar to'g'risida"gi qonunning 41-moddasiga ko'ra, jinoyat sodir etilishidan avval yoki jinoyat aniqlanib bo'lganidan so'ng sud yoki davlat organlariga xabar berish tashabbusini ilgari surgan har qanday bajaruvchi yoki birgalikdagi bajaruvchi ushbu qonunda belgilangan jinoyat uchun nazarda tutilgan jazodan ozod etiladi. Jinoyat haqida xabar jinoyat aniqlanganidan so'ng va u bo'yicha tergov o'tkazilishidan avval taqdim etilgan hamda bajaruvchi yoki ishtirokchi tergov vaqtida vakolatli

organlarga jinoyat sodir qilgan boshqa shaxslarni hibsga olish, pul mablag'lariga band solish imkonini bergan, tergov harakatlari mobaynida haqiqatni aniqlash yoki xususiyati va og'irligi bo'yicha shunga o'xshash jinoyat sodir qilgan shaxsni hibsga olishda yordam ko'rsatgan taqdirda, sud bunday jazodan ozod qilishi yoki jazoni yengillashtirishi mumkin.

O'ninchi dan, shartli hukm qilish institutining amal qilish tartibi JK Birinchi kitobi 28–29-moddalarida, sakkizinchi qismi 55–59-moddalarida, JPK 201-moddasida va 1945-yilda qabul qilingan "Politsiya nazorati ostida tartibga solish to'g'risida"gi 99-sonli qonunda, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish institutiga doir me'yorlar esa JK 269 bis, 320, 336, 355, 367, 375 bis va 375 bis first-moddalarida hamda JPK 538-moddasida o'z aksini topgan.

O'n birinchidan, Misr qonunchiligida "aybga iqrorlik yuzasidan kelishuv" instituti ko'zda tutilmagan.

O'n ikkinchidan, kompaniyalar (yuridik shaxslar)ning cheklangan hollardagina jinoyiy javobgarlikka tortilishi mumkin ekanligiga doir o'zgartirishlar tegishli qonun hujjatlariga kiritilganiga ko'p vaqt bo'lmadi. 2014-yilda "Jinoyiy daromadlarni legallashtirish to'g'risida"gi qonun hamda 2015-yilda "Investitsiyalar to'g'risida"gi qonunning 92-moddasiga kiritilgan o'zgartirishlar shular jumlasidandir. Bunda kompaniyalar o'z xodimlari yoki rahbarlari tomonidan sodir etilgan jinoyatlar uchun jinoyiy javobgar bo'lmaydilar. Biroq jinoyatlar kompaniyaning nomidan yoki uning hisobi evaziga sodir etilgan taqdirda, mazkur kompaniya jarima va kompensatsiyalarni to'lash yuzasidan birgalikdagi javobgarlikka tortilishi mumkin [25].

O'n uchinchi dan, JKning 62-moddasi jinoyatchining erkin irodasi mahsuli bo'lmagan harakatlar, ya'ni aqli norasolik va ruhiy nosog'lomlik holatida sodir etilgan jinoyatlarning jazolanishini taqiqlaydi. Shu asnoda JK aqli norasolik va cheklangan aqli

rasolikni qilmishning jinoiyligini istisno qiluvchi holatlar sifatida mustahkamlaydi [22, 192–193-b.].

Tadqiqot natijalari tahlili

Misr JKda jazoni yengillashtirish institutini tahlil qilishda mahalliy olimlar va MDH doirasidagi mualliflarning tadqiqotlari deyarli uchramasligini inobatga olgan holda, polemikadan biroz chekinib, tadqiqot natijalari tahlili yuzasidan o'z fikr-mulohazalarimizni bayon qilamiz.

Birinchi dan, mamlakat Konstitutsiyasining muqaddimasi va 2-moddasida islom dinining davlat dini hisoblanishi hamda shariat qonunchilikning asosiy manbasi ekanligi ta'kidlanadi. Albatta, mazkur qoidalar Jinoyat kodeksining tuzilishi va mazmuniga ham oz ta'sirini o'tkazmay qolmagan. Shu bilan birga, Misr Jinoyat kodeksi o'zida nafaqat islom shariati me'yorlari, balki qonunchiligi shariatga asoslanmagan mamlakatlarning jinoyat qonunlariga xos bo'lgan institutlarni ham mustahkamlaydi. Demak, Misr JK fransuz, ingliz va shariat me'yorlarining o'ziga xos gibridi sifatida namoyon bo'ladi. Bunda jazoni yengillashtirish masalalari Jinoyat kodeksining har ikkala qismida ham quyidagicha o'z ifodasini topgan:

1. Jinoyat kodeksining Umumiy qismi vazifasini bajaruvchi birinchi kitobda aybdorga tegishli yengilliklarni taqdim qiladigan hollarda jinoyat qonunining ortga qaytish kuchiga ega ekanligi jazoni yengillashtiruvchi holatlar ro'yxatini nazarda tutmasada, jazoni yengillashtirishning bir qancha tartiblari, shu jumladan, jazoni yengilrog'i bilan almash-tirish, jinoyatga suiqasd qilganlik uchun jazoni yengillashtirish, ishtirokchilikda jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish, hukmning yengillashtirilishi uchun jazoning batamom yoki qisman yengillashtirilishi yoxud qonunda nazarda tutilgan yengilroq jazo bilan almash-tirilishi, cheklangan aqli rasolik holatining qilmishning jinoiyligini istisno qiluvchi holat sifatida e'tirof etilishini uchratish mumkin. Ayni paytda Misr qonunchiligida "aybga

iqrorlik yuzasidan kelishuv” instituti nazarda tutilmaganligiga guvoh bo’lamiz.

2. Jinoyat kodeksining Maxsus qismi vazifasini bajaruvchi kitoblarda esa bir qancha yengillashtiruvchi tarkibli jinoyatlar ko’zda tutiladi.

Shuningdek, ayrim hollarda hukm chiqarayotgan sudya jabrlanuvchining jazoning ijrosini kechiktirishga oid iltimosnomasini tinglashga majbur bo’ladi. Masalan JK 291-moddasiga binoan, odam og’irlash jinoyati sodir etilgan hamda jabrlanuvchi jinoyatchining turmush qurish haqidagi taklifini qabul qilgan taqdirda, sud jabrlanuvchining iltimosnomasi asosida jazoning ijrosini kechiktirishi zarur [17, 269-b.].

Ikkinchidan, jazoni yengillashtirish masalalari mamlakat Jinoyat-protsessual kodeksi hamda ko’plab maxsus qonun hujjatlarida ham nazarda tutiladi. Shu jumladan, prokuratura idoralarining jazoni og’irlashtiruvchi va yengillashtiruvchi holatlarga baho berish vakolati Jinoyat-protsessual kodeksida; voyaga yetmaganlarning javobgarligi masalalari “Bolalar to’g’risida”gi va “Voyaga yetmaganlar to’g’risida”gi qonunlarda; Prezidentning afv etish yoki jazoni yengillashtirish vakolati Konstitutsiyada; shartli hukm qilish institutining amal qilish tartibi JK Umumiy qismi, JPK va “Politsiya nazorati ostida tartibga solish to’g’risida”gi qonunda; jazoni o’tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish instituti JK Maxsus qismi hamda JPKda; korporativ jinoiy javobgarlik masalalari “Jinoiy daromadlarni legallashtirish to’g’risida”gi va “Investitsiyalar to’g’risida”gi qonunlarda; jinoyat haqida xabar berganlik uchun jazodan ozod qilish va jazoni yengillashtirish tartibi esa “Kiberjinoyatlar va axborot texnologiyalari sohasidagi jinoyatlar to’g’risida”gi qonunda o’z aksini topgan.

Xulosalar

Yuqoridagilardan ko’rinib turibdiki, Misr JK O’zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi singari jazoni yengillashtiruvchi holatlarning to’liq ro’yxatini aks ettirmagan bo’lsa-da, ja-

zoni yengillashtirish institutining deyarli barcha tarkibiy qismlari, ya’ni subinstitutlarini o’z ichiga oladi. Ayni paytda Misr JKning qator moddalarida Islom shariatining ta’siri ham yaqqol seziladi. Misol uchun, JK Maxsus qismida yengillashtiruvchi tarkibli jinoyatlar ni tuzishda, xususan, JK 234- va 236-moddalarida ko’zda tutilgan zino qilayotgan shaxsni o’ldirish jinoyati uchun jazo tayinlash va jazoni yengillashtirish tartibini belgilashda shariat me’yorlaridan foydalanilganligini ko’rish mumkin.

Misr JK qabul qilingan va amalga kiritilgan kundan boshlab bosib o’tilgan uzoq yo’l hamda bu borada to’plangan yetarlicha tajriba, shuningdek, uning JK 48-moddasi beshinchi va oltinchi qismidagi me’yorlarni inobatga olgan holda, O’zbekiston Respublikasi JK 30-moddasi beshinchi qismini quyidagi yangi tahrirda yanada aniqlashtirish orqali bayon qilishni taklif qilamiz:

“30-modda. Jinoyatda ishtirok etganlik uchun javobgarlik doirasi

(1-q.) Tashkilotchi, dalolatchi va yordamchilar ham ushbu kodeks Maxsus qismining bajaruvchini javobgarlikka tortish belgilangan moddasi bo’yicha javobgarlikka tortiladilar.

(2-q.) Oldindan til biriktirgan guruh, jinoiy guruh va jinoiy uyushmaning tashkilotchilari hamda a’zolari tayyorgarlik ko’rilishi yoki sodir etilishida o’zlari qatnashgan barcha jinoyatlar uchun javobgarlikka tortiladilar.

(3-q.) Uyushgan guruh yoki jinoiy uyushma tashkil etgan yoki ularga rahbarlik qilgan shaxslar shu guruh yoki uyushma sodir etgan barcha jinoyatlar uchun, basharti, bu jinoyatlar ularning jinoiy niyati bilan qamrab olingan bo’lsa, javobgarlikka tortiladilar.

(4-q.) Boshqa ishtirokchilarning jinoiy niyati bilan qamrab olinmagan qilmish uchun uni sodir etgan shaxs javobgar bo’ladi.

(5-q.) Tashkilotchi, dalolatchi yoki yordamchi jinoyatdan ixtiyoriy ravishda qaytib, jinoyatning oldini olish uchun o’ziga

bog'liq bo'lgan barcha choralarni o'z vaqtida ko'rganligi, *ya'ni jinoyat sodir etilguniga va vakolatli organlar tomonidan tezkor-qidiruv tadbirlari boshlanguniga qadar xabar berganligi* jinoyatda ishtirokchilik uchun javobgarlikni istisno qiladi. *Jinoyat ishi qo'zg'atil-*

ganidan va tezkor-qidiruv tadbirlari boshlanganidan son'g xabar berilgan taqdirda, mazkur xabar boshqa ishtirokchilarning hibsga olinishiga olib kelgan taqdirdagina, jinoyatda ishtirokchilik uchun javobgarlik istisno qilinadi".

REFERENCES

1. Rustambaev M.H. Kurs ugolovnogo prava Respubliki Uzbekistan [The course of criminal law of the Republic of Uzbekistan]. The general part. Vol. 2. The Doctrine of Punishment. Tashkent, Military Technical Institute of the National Guard of the Republic of Uzbekistan Publ., 2018, p. 375.
2. Usmonaliev M., Bakunov P. Jazo tayinlashda yengillashtiruvchi holatlarni hisobga olish [Consideration of mitigating factors when imposing punishment]. Tashkent, Justice Publ., 2007, p. 58.
3. Tozhiyev Je.A. Ponyatie i ugolovno-pravovoye znachenie obstoyatel'stv, smyagchayushhih nakazaniye [The concept and criminal-legal significance of mitigating factors]. Nukus, Knowledge Publ., 2000, p. 68.
4. Nazarov M.A. Naznachenie nakazaniya v ugolovnom prave Respubliki Uzbekistan [Imposition of punishment under the criminal law of the Republic of Uzbekistan]. Tashkent, Yustitsiya Publ., 2013, p. 163.
5. Nazarov M.A. Naznachenie nakazaniya v ugolovnom prave Respubliki Uzbekistan. [Imposition of punishment under the criminal law of the Republic of Uzbekistan]. Abstract of PhD thesis. Tashkent, 2020, p. 51.
6. Garayeva A.R. Smyagcheniye nakazaniya pri ego ispolnenii v rossiyskom ugolovnom prave [Mitigation of punishment in its execution in Russian criminal law]. Abstract of PhD thesis. Kazan, 2007, p. 209.
7. Kachan M.I. Obstoyatel'stva, smyagchayushhiye nakazaniye, v rossiyskom ugolovnom prave [Mitigating factors in Russian criminal law]. Abstract of PhD thesis. Rostov-Don, 2005, p. 199.
8. Koliyev V.L. Smyagcheniye nakazaniya po ugolovnomu pravu: teoreticheskiy, pravovoy i pravoprimeritel'nyy aspekty [Mitigation of punishment under criminal law: theoretical, legal and law enforcement aspects]. Abstract of PhD thesis. Volgograd, 2003, p. 182.
9. Tasakov S.V. Otvetstvennost' za ubiystvo pri smyagchayushhih obstoyatel'stvakh po ugolovnomu pravu Rossii [Liability for murder under mitigating factors at the criminal law of Russia]. Abstract of PhD thesis. Cheboksary, 2000, p. 210.
10. Hayrullina R.G. Smyagchayushhiye obstoyatel'stva, uchityvayemye sudom pri naznachenii nakazaniya, po ugolovnomu zakonodatel'stvu Rossii i zarubezhnykh stran [Mitigating factors taken into account by the court when imposing punishment under the criminal legislation of Russia and foreign countries]. Abstract of PhD thesis. Kazan, 2006, p. 192.
11. Egyptian Penal Code in Arabic dated 1937 – Law No. 58. Available at: <http://hrlibrary.umn.edu/research/Egypt/Egypt%20Penal%20Code.pdf> (accessed 17.10.2023).
12. Egyptian Penal Code in English dated 1937 – Law No. 58. Available at: <https://lawyer-egy.com/wp-content/uploads/2013/11/Egypt-The-Penal-Code-Law-1937.pdf> (accessed 17.10.2023).
13. Yermolayeva E.L., Gribina G.A., Ilyushina E.S., Kokareva M.E., Fedoseyeva L.A. Osobennosti ugolovnogo prava Gruzii, Egipta i Brazili [Features of the Criminal Law of Georgia, Egypt and Brazil]. *Sovremennyye nauchnyye issledovaniya i innovatsii – Modern Scientific Research and Innovation*, 2019, no. 7. Available at: <https://web.snauka.ru/issues/2019/07/89882> (accessed 17.10.2023).

14. Peters R. The codification of criminal law in nineteenth century Egypt: tradition or modernization? Eds. M. Abun-Nasr, U. Spellenberg, & U. Wanitzek. *Law, society, and national identity in Africa?* 1990, pp. 211–225. Helmut Buske Verlag. Available at: https://pure.uva.nl/ws/files/1053710/82026_326733.pdf (accessed 17.10.2023)/
15. Egyptian Criminal Procedure Code in English dated 1950. Available at: <https://egyptjustice.com/criminal-law> (accessed 17.10.2023).
16. Paradelle M. The Notion of ‘Person’ between Law and Practice: A Study of the Principles of Personal Responsibility and of the Personal Nature of Punishment in Egyptian Criminal Law. Standing Trial, Law and the Person in the Modern Middle East, Edited by Baudouin Dupret. Publ. in 2004 by I.B. Tauris & Co Ltd, London. New York, p. 382.
17. Al-Mohannadi H.L. The Victim’s Role in the Islamic Justice Process: A Comparative Study. PhD thesis. University of Southampton, Faculty of Law, 1999, August, 314 p. Available at: <https://eprints.soton.ac.uk/463936/1/704372.pdf/> (accessed 17.10.2023).
18. Arafa M.A. Attempted Criminal Offences in Egyptian Criminal Law. *Revista Cidadania e Direitos Humanos*, Caruaru, 2016, Jan – Jun, vol. 2, no. 1, pp. 85–115. ISSN 2447-1399. Available at: <https://ssrn.com/abstract=1933648/> (accessed 17.10.2023).
19. Arafa M.A. Criminal Complicity: Accomplices Criminal Liability to the Criminal Offences: a Comparative Analysis Between the Egyptian Criminal Law System and the Criminal Law System of the United States of America. *Revista de Estudos Criminais*, ANO XVI, 2017, no. 67, pp. 4–49. Available at <https://ssrn.com/abstract=1933635/> (accessed 17.10.2023).
20. Overview of the Juvenile Justice System (Egypt). Available at: https://www.hrw.org/reports/2003/egypt0203/egyptkids0203-02.htm#P271_50575/ (accessed 17.10.2023).
21. Baudouin Dupret. Normality, Responsibility, Morality: Virginity and Rape in an Egyptian Legal Context. *Yearbook of the Sociology of Islam*, 2000. Available at: <https://hal.science/hal-02612856>
22. Reza S. Egypt: Criminal Law. Handbook of Comparative Criminal Law, Stanford University Press, 2011, January 1, pp. 179–209. Available at: <https://ssrn.com/abstract=1854895/> (accessed 17.10.2023).
23. The Constitution of the Arab Republic of Egypt in English. 2014. Available at: <https://www.sis.gov.eg/Newvr/Dustor-en001.pdf/> (accessed 17.10.2023).
24. Gaber M. Reforming the Death Penalty in Egypt: An Islamic Law Perspective. *Maurer Theses and Dissertations*, 2017, p. 52. Available at: <https://www.repository.law.indiana.edu/etd/52/> (accessed 17.10.2023).
25. Kotb A., Bacha Ch. The criminal liability of companies and their Representatives in Egypt. Available at: <https://www.tamimi.com/law-update-articles/the-criminal-liability-of-companies-and-their-representatives-in-egypt/> (accessed 17.10.2023).

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-YIL 5-SON

VOLUME 3 / ISSUE 5 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5.

BOSH MUHARRIR:

Xodjayev Baxshillo Kamolovich

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, professor, yuridik fanlar doktori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ergashev Ikrom

Ilmiy boshqarma boshlig'i, dotsent, yuridik fanlar doktori

Mas'ul muharrir: N. Ramazonov

Muharrirlar: Sh. Jahonov, F. Muhammadiyeva, M. Sharifova,
Y. Yarmolik, E. Mustafayev

Musahhih: M. Sharifova

Texnik muharrirlar: U. Sapayev, D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar, Sayilgoh ko'chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Faks: (0371) 233-37-48.

Veb-sayt: www.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387.

Jurnal 27.10.2023-yilda tipografiyaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4. Shartli bosma tabog'i 15,3.

Adadi: 100. Buyurtma raqami: 89.

TDYU tipografiyasida chop etildi.